

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. június 12. *

[A 2019. szeptember 4-i végzéssel kijavított szöveg]

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezeti hatásainak vizsgálata – Rendelet – Különleges természetmegőrzési területnek a 92/43/EGK irányelvnek megfelelően való kijelölése – Megőrzéssel kapcsolatos célkitűzések, valamint bizonyos megelőző intézkedések meghatározása – A »tervek és programok« fogalma – Környezeti vizsgálat elvégzésének kötelezettsége”

A C-43/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Conseil d'État (államtanács, Belgium) a Bírósághoz 2018. január 24-én érkezett, 2018. január 12-i határozatával terjesztett elő

a **Compagnie d'entreprises CFE SA**

és

a **Région de Bruxelles-Capitale**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. Toader (előadó), A. Rosas, L. Bay Larsen és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. december 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Compagnie d'entreprises CFE SA képviseletében J. van Ypersele de Strihou avocat,
- a Région de de Bruxelles-Capitale képviseletében J. Sambon avocat,
- a cseh kormány képviseletében M. Smolek, J. Vlácil és L. Dvořáková, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

- [A 2019. szeptember 4-i végzéssel kijavítva] Írország képviselőjében M. Browne, G. Hodge és A. Joyce, meghatalmazotti minőségben, segítők: C. Toland és G. Simons SC, valamint M. Gray BL,
- az Európai Bizottság képviselőjében C. Hermes, F. Thiran és M. Noll-Ehlers, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. január 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 197., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 157. o.; a továbbiakban: SKV-irányelv) 3. cikke (2), (4) és (5) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Compagnie d'entreprises CFE SA (a továbbiakban: CFE) és a Région de Bruxelles-Capitale (Belgium) között e régió kormányja 14 avril 2016 portant désignation du site Natura 2000 – BEI000001 „La Forêt de Soignes avec lisières et domaines boisés avoisinants et la Vallée de la Woluwe – complexe Forêt de Soignes – Vallée de la Woluwe” (a BEI000001. számú, „az utakkal és erdőterületekkel határolt soignes-i erdő – a soignes-i erdőövezet – és a Woluwe-völgy” Natura 2000 terület kijelöléséről szóló, 2016. április 14-i rendelet, *Moniteur belge*, 2016. május 13., 31558. o.; a továbbiakban: 2016. április 14-i rendelet) címet viselő rendeletének érvényessége között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az SKV-irányelv

- 3 Az SKV-irányelv (4) preambulumbekkezdése értelmében:
„a környezeti vizsgálat fontos eszköz a környezeti szempontok beillesztésére olyan tervek és programok előkészítésébe és elfogadásába, amelyeknek valószínűleg jelentős hatása lehet a tagállamokban a környezetre, mivel biztosítja, hogy e tervek és programok megvalósításának ilyen hatásait előkészítésük során és elfogadásukat megelőzően számításba vegyék;”
- 4 Ezen irányelvnek a „Célok” címet viselő 1. cikke a következőket írja elő:
„Ennek az irányelvnek a célja, hogy a környezet magas szintű védelmét biztosítsa, és hogy hozzájáruljon a környezeti szempontok beillesztéséhez a tervek és programok kidolgozásába és elfogadásába a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében, annak biztosításával, hogy ennek az irányelvnek megfelelően környezeti vizsgálatot végezzenek egyes, a környezetre valószínűleg jelentős hatással járó tervek és programok vonatkozásában.”

5 Az említett irányelv 2. cikkének szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) tervek és programok: azok a tervek és programok, beleértve az Európai [Unió] által közösen finanszírozottakat is, illetve ezek bármely módosítása:
  - amelyeket valamely nemzeti, regionális vagy helyi szintű hatóságnak kell kidolgoznia, illetve elfogadnia, illetve amelyeket valamely hatóság dolgoz ki parlamenti vagy kormány általi jogalkotási eljárás útján történő elfogadásra, valamint
  - amelyeket törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések írnak elő;
- b) környezeti vizsgálat: a 4–9. cikknek megfelelően a környezeti jelentés kidolgozása, konzultációk lefolytatása, a döntéshozatal során a környezeti jelentés és a konzultációs eredmények figyelembevétele, valamint a döntésről szóló tájékoztatás;

[...]”

6 Az SKV-irányelv „Hatály” címet viselő 3. cikke értelmében:

„(1) A 4–9. cikknek megfelelő környezeti vizsgálatot kell végezni azokkal a 2–4. cikkben [helyesen: (2)–(4) bekezdésben] említett tervekkel és programokkal kapcsolatban, amelyeknek valószínűleg jelentős környezeti hatásuk lesz.

(2) A (3) bekezdésre is figyelemmel környezeti vizsgálatot végeznek valamennyi olyan tervvel és programmal kapcsolatban:

- a) amely a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, energetika, ipar, közlekedés, hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, távközlés, idegenforgalom, területrendezés, illetve földhasználat terén készül, és amely meghatározza a[z egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2012. L 26., 1. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.)] I. és II. mellékletében felsorolt projektek [helyesen: projektek végrehajtása] jövőbeli engedélyének kereteit; illetve
- b) amely esetében valószínű területi hatására tekintettel a [természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.)] 6. vagy 7. cikke értelmében vizsgálatra van szükség.

[...]

(4) A tagállamok határozzák meg, hogy a (2) bekezdésben említetteken kívül azoknak az egyéb terveknek vagy programoknak, amelyek meghatározzák a projektek [helyesen: projektek végrehajtása] jövőbeli engedélyének kereteit, valószínűleg jelentős környezeti hatása van-e.

(5) A tagállamok eseti vizsgálattal vagy a tervek és programok típusának meghatározásával, illetve e kétféle megközelítés ötvöztetésével határozzák meg, hogy a (3) és (4) bekezdésben említett tervek vagy programok valószínűleg jelentős hatással lesznek [helyesen: lesznek-e] a környezetre. A tagállamok ebből a célból minden esetben figyelembe veszik a II. mellékletben meghatározott vonatkozó szempontokat annak érdekében, hogy ez az irányelv kiterjedjen a valószínűleg jelentős környezeti hatással bíró tervekre és programokra.

[...]

Az élőhelyvédelmi irányelv

- 7 A 92/43 irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke értelmében:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. E területek nagy területen elterjedt állatfajok esetében a faj természetes elterjedési területén belül olyan területi egységnek felelnek meg, amelynek fizikai vagy biológiai tényezői nélkülözhetetlenek a faj létezéséhez és szaporodásához. Nagy területen elterjedt, vízben élő fajok esetében csak olyan egyértelműen körülhatárolt területi egység javasolható, amelynek fizikai vagy biológiai tényezői nélkülözhetetlenek a faj létezéséhez és szaporodásához. A 11. cikkben említett felügyeleti tevékenység eredményeinek ismeretében a tagállamok adott esetben javasolják a jegyzék kiigazítását.

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. E tájékoztatás tartalmazza a természeti terület térképét, nevét, földrajzi elhelyezkedését, kiterjedését, továbbá a III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények alkalmazásából eredő adatokat, a Bizottság által a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban lévő formátumban.

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett öt bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

Azon tagállamok, amelyek területének több mint 5%-át egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípus és veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló természeti terület teszi ki, a Bizottsággal egyetértésben kérelmezhetik a III. mellékletben (2. szakasz) felsorolt követelmények rugalmasabb kezelését a területükön található, közösségi jelentőségű természeti területek kiválasztása során.

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

(3) A (2) bekezdésben említett jegyzéket az ezen irányelvről szóló értesítéstől számított hat éven belül kell elkészíteni.

(4) Egy közösségi jelentőségű természeti terület (2) bekezdésben megállapított eljárással összhangban történő jóváhagyása után az érintett tagállam a lehető leghamarabb – de legkésőbb hat éven belül – különleges természetvédelmi [helyesen: természetmegőrzési] területté nyilvánítja az érintett területet, és meghatározza annak különös fontosságát annak alapján, hogy az egyes természeti területek mennyire fontos szerepet töltenek be az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt fajok kedvező védettségi állapotának biztosításával történő fenntartása, illetve helyreállítása, valamint a Natura 2000 hálózat egységessége szempontjából, figyelembe véve továbbá, hogy milyen mértékben fenyegeti a károsodás vagy a pusztulás veszélye az egyes természeti területeket.

(5) Amint egy természeti terület felvételre kerül a (2) bekezdés harmadik albekezdésében említett jegyzékbe, a 6. cikk (2), (3) és (4) bekezdését kell rá alkalmazni.”

- 8 Ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése a következőket mondja ki:

„Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program [helyesen: projekt] részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: rendelkezéseire is figyelemmel] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot [helyesen: projektet], ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.”

A nitrátirányelv

- 9 A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 375., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o.; a továbbiakban: nitrátirányelv) 1. cikke a következőket írja elő:

„Ezen irányelv célja:

- a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése, és
- a további ilyen vízszennyezés megelőzése.”

- 10 Ezen irányelv 5. cikke értelmében:

„(1) A 3. cikk (2) bekezdésében meghatározott kezdeti kijelölést követő két éven belül vagy a 3. cikk (4) bekezdésében meghatározott minden egyes további kijelölést követő egy éven belül a tagállamok az 1. cikkben leírt célok megvalósításának érdekében cselekvési programokat alkotnak a kijelölt veszélyeztetett területek tekintetében.

(2) A cselekvési program vonatkozhat a tagállam területén lévő valamennyi veszélyeztetett területre vagy, ha a tagállam szerint úgy megfelelő, különböző programok hozhatók létre a különböző veszélyeztetett területekre vagy részterületekre.

(3) A cselekvési programok számításba veszik:

- a) a hozzáférhető tudományos és műszaki adatokat, főként a mezőgazdasági és egyéb eredetű nitrogénterhelés vonatkozásában;
- b) a környezeti feltételeket az adott tagállam érintett térségeiben.

(4) A cselekvési programokat a megalkotásuktól számított négy éven belül végrehajtják és azok a következő kötelező intézkedéseket tartalmazzák:

- a) a III. melléklet intézkedései;

b) a tagállamok által a 4. cikknek megfelelően létrehozott helyes mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)ban előírt intézkedések, kivéve amelyek helyébe a III. melléklet intézkedései léptek.

(5) A tagállamok ezenfelül a cselekvési programok keretén belül járulékos intézkedéseket vagy megerősített cselekvéseket biztosítanak, ahol azt szükségesnek tartják, ha kezdettől, vagy a cselekvési program végrehajtása során szerzett tapasztalatok figyelembevételével nyilvánvalóvá válik, hogy a (4) bekezdésben meghatározott intézkedések nem lesznek elegendőek az 1. cikkben leírt célok eléréséhez. Ezeknek az intézkedéseknek vagy cselekvéseknek a megválasztásánál a tagállamok számításba veszik ezek más lehetséges megelőző intézkedésekhez viszonyított hatékonyságát és költségét.”

A belga jog

11 Az ordonnance du 1er mars 2012, relative à la conservation de la nature (a természetvédelemről szóló, 2012. március 1-jei rendelet, *Moniteur belge*, 2012. március 16., 16017. o.) képezi a 2016. április 14-i rendelet jogalapját.

12 E rendelet 40–56. cikke „A Natura 2000 területekről” címet viselő 4. fejezetben található. Az említett rendelet 44. cikke különösen a következőképpen rendelkezik:

„A Régionra vonatkozóan a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének a Bizottság általi létrehozásától vagy módosításától számított hat éven belül kormányrendelet révén minden egyes közösségi jelentőségű természeti területet Natura 2000 területként jelölnek ki, figyelemmel arra, hogy a természeti területek mennyire fontos szerepet töltenek be a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, illetve a közösségi jelentőségű fajok kedvező védettségi állapotának biztosításával történő fenntartása, illetve helyreállítása, valamint a Natura 2000 hálózat egységessége szempontjából, figyelembe véve továbbá, hogy milyen mértékben fenyegeti a károsodás vagy a pusztulás veszélye az egyes természeti területeket.”

13 A 2012. március 1-jei rendeletnek a „Megelőző intézkedésekkel” kapcsolatos 47. cikke kimondja:

„47. cikk 1. § – A 64. cikk alkalmazásának sérelme nélkül, a Natura 2000 területeken tilos a természetes élőhelyek, és az egyes fajok élőhelyeinek károsítása, valamint a Natura 2000 területek megőrzésével kapcsolatos célkitűzésekkel érintett fajok populációinak megzavarása.

2. § – A kormány a Natura 2000 területek vagy azok egy része tekintetében megállapítja az általános tilalmakat, valamint megelőző intézkedéseket hoz olyan projektekre vonatkozóan, amelyek nem parcellázási, területrendezési, illetve környezetvédelmi engedélykötelesek, illetve amelyekre nem vonatkozik a 62. cikk 1. §-ában említett valamely aktus, kivéve ha az 50. cikk alapján elfogadott kezelési terv ettől eltérően rendelkezik, illetve ha a 64. vagy a 85. cikk alapján eltérést engedélyeztek az érintett Natura 2000 területeken vagy azokon kívül, ideértve az ökológiai jellegű normák elfogadását is, a természetes élőhelyek romlásának és az azon fajokat érintő súlyos zavarok elkerülésének a céljából, amelyek tekintetében a Natura 2000 területeket kijelölték.”

14 A 2016. április 14-i rendelet 2. cikke kimondja, hogy „rendelet” kifejezést a természetvédelemről szóló, 2012. március 1-jei rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni.

15 E rendelet 3. és 4. cikke a Région Bruxelles-Capitale terület egy részét „Natura 2000 területként” jelöli ki:

„3. cikk – A kormány BE1000001. sz. Natura 2000 területként jelöli ki a következőt: »I. KTT: az utakkal és erdőterületekkel határolt soignes-i erdő és a Woluwe-völgy – a soignes-i erdőövezet – a Woluwe-völgy]«.

Ez a terület az alábbi 28 Natura 2000 állomásra tagolódik:

[...]

5° IA.5 Plateau de la Foresterie;

[...]

4. cikk Az ekként kijelölt terület teljes mérete 2.066 ha. Kerületét földrajzilag az 1.1. mellékletben szereplő térképek határozzák meg.

A terület e rendelet 2. mellékletében említett, valamint az Uccle, Watermael-Boitsfort, Ville de Bruxelles, Auderghem, Woluwe-Saint-Pierre és Woluwe-Saint-Lambert települések területén elhelyezkedő valamennyi kataszteri parcellát magában foglalja.

A 3. cikkben meghatározott különféle állomások képezik a területkezelési egységeket, és azokat földrajzilag az 1.1. mellékletben szereplő térképek határozzák meg.”

16 A 2016. április 14-i rendelet 15. cikke a következőképpen rendelkezik:

„15. cikk 1. § A rendelet 47. cikkének 2. §-a alkalmazásában ez a cikk általános tilalmakat állapít meg az e rendelettel kijelölt Natura 2000 területre vonatkozóan.

2. § A mentesítést vagy eltérést lehetővé tevő különös rendelkezésekre is figyelemmel a rendelet 47. cikkének 2. §-a szerinti, nem engedélyköteles projektek tekintetében tilos:

- 1° az őshonos növényfajokat – a mohákat, gombákat és zuzmókat is ideértve – eltávolítani, gyökerestől kitépni, károsítani vagy elpusztítani és a növényállományt elpusztítani, károsítani vagy megváltoztatni;
- 2° az erdészeti rendszerbe tartozó erdőkben a holt, álló vagy kidőlt fákat kivágni, eltávolítani és elvinni, kivéve tényleges és sürgős biztonsági kockázat esetén;
- 3° a megőrzéssel kapcsolatos célkitűzések hatálya alá tartozó, közösségi érdekű erdei élőhelyeken a nem invazív őshonos fafajokat eltávolítani;
- 4° a közösségi érdekű természetes élőhelyeken nem őshonos fákat vagy cserjéket ültetni, kivéve a védelmi jegyzékbe sorolt vagy arra felvett ingatlanok helyreállításával kapcsolatos műveletek során. Ez a tilalom nem vonatkozik a régi, akár egzotikus gyümölcsfajtákra;
- 5° a természetes ösvényeket, a facsoportokat elpusztítani és a sövényeket kivágni;
- 6° a gyepterületeket magas terméshozamú fajokkal állandó jelleggel átalakítani, kivéve a gyepréteg helyreállítása keretében sorra kerülő egyszeri beavatkozás során;
- 7° a kóbor vagy invazív állatokat csalogató vetőmagokat vagy eledelt elszórni;
- 8° a kifejezetten halászati célú tavak kivételével a tavakat invazív egzotikus fajokkal vagy üledéklakó halfajokkal – közönséges ponttyal (*Cyprinus carpio*), dévérkeszeggel (*Abramis brama*), búzaszemű keszeggel (*Rutilus rutilus*) és kárászsál (*Carassius carassius*) –, valamint a hektáronként több mint ötven kilogramm nem üledéklakó hallal halasítani;
- 9° a közösségi érdekű és a regionális érdekű természetes élőhelyek talajának domborzatát módosítani;

- 10° szolgálati járművek vagy gondozási feladatokat ellátó járművek kivételével – és a nyilvánosság számára kialakított parkolók sérelme nélkül – a közösségi érdekű és a regionális érdekű természetes élőhelyeken motoros járművel közlekedni vagy parkolni;
  - 11° a közösségi érdekű és a regionális érdekű természetes élőhelyeken a talajt felszántani, valamint műtrágyákat vagy növényvédő szereket kijuttatni;
  - 12° a felszíni vagy felszín alatti vizek vízrendszerét szándékosan módosítani, illetve a vizesárkok és a vízfolyások szerkezetét állandó jelleggel megváltoztatni;
  - 13° vegyi anyagokat kijuttatni vagy szepikus tartályok tartalmát szétszórni;
  - 14° az e célból kijelölt helyeken kívül hulladékot lerakni vagy elhelyezni;
  - 15° erősítéssel, 65db zajküszöböt meghaladó zenét játszani;
  - 16° az erdészeti rendszerbe tartozó erdőkben és a zöld közterületeken nyilvános fára mászni.
3. § E cikket nem kell alkalmazni a területkezeléshez és az örökség megőrzéséhez közvetlenül kapcsolódó vagy nélkülözhetetlen munkálatokra.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 1983 óta a belga ipari csoport CFE tulajdonában áll egy, a Plateau de la Foresterie és a Watermael-Boitsfort (Belgium) között húzódó terület nagy részét magában foglaló földterület (F64 L4. sz. terület).
- 18 A Natura 2000 hálózat kialakítása keretében a Région Bruxelles-Capitale (Belgium) 2003-ban létrehozta a különleges természetmegőrzési területnek (KTT) javasolt területek jegyzékét (*Moniteur belge*, 2003. március 27., 14886. o.).
- 19 2003. augusztus 29-én a CFE keresetet indított a Conseil d'État (államtanács, Belgium) előtt e határozat megsemmisítése iránt. A Conseil d'État (államtanács) 2011. március 14-i ítéletében megállapította, hogy a CFE megsemmisítéshez fűződő érdeke megszűnt, mivel időközben az Európai Bizottság határozatot hozott ugyanebben a tárgyban.
- 20 2004. december 7-én ugyanis a Bizottság elfogadta a 92/43/EGK tanácsi irányelv értelmében az atlanti bioföldrajzi régió közösségi jelentőségű természeti területeit (KJT) tartalmazó jegyzékének elfogadásáról szóló, 2004. december 7-i 2004/813/EK határozatot (HL 2004. L 387., 1. o.), amelyet később hatályon kívül helyeztek. Jelenleg az atlanti biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó, tizedik alkalommal frissített jegyzék elfogadásáról szóló, 2016. december 9-i (EU) 2016/2335 bizottsági határozat (HL 2016. L 353., 533. o.) képezi a szóban forgó területet, azaz a Forêt de Soignes-t KJT-vé minősítő hatályos határozatot.
- 21 2005. február 21-i keresetlevelével a CFE megsemmisítési keresetet indított e határozattal szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt. 2006. szeptember 19-i CFE kontra Bizottság végzésében (T-100/05, nem tették közzé, EU:T:2006:260) a Törvényszék azon az alapon nyilvánította elfogadhatatlannak a keresetet, hogy – figyelemmel a „KJT-kként” kijelölt területeken előirányzott intézkedésekkel kapcsolatban a tagállamok számára biztosított mérlegelési mozgástérre – a CFE-t ez a határozat nem érintette közvetlenül. Ez a végzés jogerőre emelkedett.

- 22 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy 2015. március 27-én a Belga Királyság felszólítást kapott, mivel nem tett eleget a KJT-k „KTT-ként” való kijelölésére, valamint az ezek védelmével kapcsolatos prioritások meghatározására irányuló kötelezettségének, továbbá mivel nem tett eleget a szükséges védelmi intézkedések megállapítására irányuló kötelezettségének.
- 23 2015. július 9-én a Région de Bruxelles-Capitale kormánya első olvasatban jóváhagyta a BE1000001. számú, „az utakkal és erdőterületekkel határolt soignes-i erdő – a soignes-i erdőövezet – és a Woluwe-völgy” Natura 2000 terület kijelöléséről szóló rendelet előzetes tervezetét. E rendelettervezettel kapcsolatban 2015. szeptember 24. és november 7. között közvélemény-kutatást tartottak. Ennek során 202 panasz érkezett, köztük egy a CFE-től.
- 24 2016. április 14-én a megtámadott aktussal a Région Bruxelles-Capitale kormánya elfogadta a BE1000001. számú, „az utakkal és erdőterületekkel határolt soignes-i erdő – a soignes-i erdőövezet – és a Woluwe-völgy” Natura 2000 terület kijelöléséről szóló rendeletet, amely magában foglalja a szóban forgó F64 L4 földterületet is.
- 25 2016. július 12-én a CFE a 2016. április 14-i rendelet megsemmisítése iránti keresettel fordult a Conseil d'État-hoz (államtanács).
- 26 A CFE kifejti, hogy a watermael-boitsfort-i (Belgium) önkormányzat 1937 és 1987 között illegális hulladéklerakóként hasznosította e földterület jelentős részét, valamint hogy erről a körülményről csak 2007. október 9-én szerzett tudomást. Ebben az időpontban ugyanis az Institut bruxellois pour la gestion de l'environnement (IBGE) figyelmeztetést intézett hozzá, amely szerint egy elfogadott iroda által 2006-ban elvégzett besorolási tanulmány értelmében az e területen fennálló szennyezés kockázatokat jelent az emberi egészségre, a környezetre, az ökoszisztémákra, továbbá az ott található hulladék hatással van a talajra, a felszíni vizekre, a felszín alatti vizekre és a levegőre. Ez a figyelmeztetés felszólította a felperest a terület kármentesítési tervének benyújtására.
- 27 Keresetének alátámasztására a CFE többek között az SKV-irányelv 3. cikkének megsértésére hivatkozik, amennyiben a Région Bruxelles-Capitale kormányának környezeti vizsgálatot kellett volna végeznie, mivel valószínű volt, hogy a 2016. április 14-i rendelet jelentős hatásokkal lesz a környezetre, illetve amennyiben ennek a kormánynak legalábbis meg kellett volna határoznia, hogy ez az aktus valószínűleg ilyen hatásokat okoz-e, ami nem történt meg.
- 28 Válaszul a Région Bruxelles-Capitale kormánya lényegében úgy véli, hogy az említett aktus az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, a „terület kezeléséhez” közvetlenül kapcsolódó, illetve nélkülözhetetlen intézkedést képez, amely az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján mentesül a környezeti vizsgálat alól.
- 29 Az említett kormány ezen túlmenően pontosítja egyrészt, hogy a 2016. április 14-i rendelet 15. cikkében előírt tilalmak nem összeegyeztethetetlenek a szóban forgó földterületet érintő szennyezés esetleges kezelésével. A szennyezett talaj kármentesítésével kapcsolatos műveletek ugyanis környezetvédelmi engedélykötelesek, ennél fogva pedig a megtámadott aktusban előírt különös tilalmak azokra nem vonatkoznak, amint azt ezen aktus 15. cikke megerősíti. Másrészt el is lehet térni az említett tilalmaktól. Ily módon nem valószínű, hogy az említett aktus jelentős hatásokkal van a környezetre.
- 30 E körülmények között a Conseil d'État (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Az SKV-irányelv értelmében vett tervnek vagy programnak minősül-e azon rendelet, amelynek útján valamely tagállami szerv az élőhelyvédelmi irányelv alapján [KTT-t] jelöl ki, amely rendelet szabályozó erővel bíró megőrzési célkitűzéseket és általános megelőző intézkedéseket tartalmaz?

- 2) Közelebbről, az ilyen rendelet az SKV-irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében szabályozott olyan tervnek vagy programnak minősül-e, amely meghatározza a projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének a kereteit, ezért a tagállamoknak [e cikk (5) bekezdésével] összhangban meg kell határozniuk, hogy a terv vagy program valószínűleg jelentős hatással lesz-e a környezetre?
- 3) Úgy kell-e értelmezni az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontját, hogy ez a kijelölésről szóló rendelet nem tartozik ezen irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 31 Elöljáróban hangsúlyozni kell, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdések az SKV-irányelv 3. cikkének (2), (4) és (5) bekezdésére vonatkoznak.
- 32 Az SKV-irányelv 3. cikke (5) bekezdésének első mondata értelmében a tagállamok eseti vizsgálattal vagy a tervek és programok típusának meghatározásával, illetve e kétféle megközelítés ötvöztetésével határozzák meg, hogy a (3) és (4) bekezdésben említett tervek vagy programok valószínűleg jelentős hatással lesznek-e a környezetre.
- 33 Mivel ezen irányelv 3. cikkének (5) bekezdése e 3. cikk (4) bekezdésére utal vissza, a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdéseket az említett irányelv 3. cikkének (2) és (4) bekezdésére figyelemmel kell megválaszolni.
- 34 Együttesen vizsgálándó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az SKV-irányelv 3. cikkének (2) és (4) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló olyan rendelet, amelyben egy tagállam KTT-t jelöl ki, valamint megőrzéssel kapcsolatos célkitűzéseket és bizonyos megelőző intézkedéseket határoz meg, azon „tervek és programok” körébe tartozik-e, amelyek esetében kötelező a környezeti hatások vizsgálata.
- 35 Elöljáróban emlékeztetni kell arra egyrészt, hogy az SKV-irányelv (4) preambulumbekkezdése értelmében a környezeti vizsgálat fontos eszköz a környezeti szempontok beillesztésére bizonyos tervek és programok előkészítésébe és elfogadásába. E tekintetben – ezen irányelv 1. cikke értelmében – az irányelvnek az a célja, hogy a környezet magas szintű védelmét biztosítsa, és hogy hozzájáruljon a környezeti szempontok beillesztéséhez a tervek és programok kidolgozásába és elfogadásába a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében, annak biztosításával, hogy ennek az irányelvnek megfelelően, környezeti vizsgálatot végezzenek egyes, a környezetre valószínűleg jelentős hatással járó tervek és programok vonatkozásában.
- 36 Másrészt, figyelemmel az SKV-irányelv céljára – vagyis a környezet magas szintű védelmének biztosítására – az ezen irányelv hatályát körülhatároló rendelkezéseket, és különösen az irányelv hatálya alá tartozó aktusok meghatározását tartalmazóakat, kiterjesztően kell értelmezni (2018. június 7-i Inter-Environnement Bruxelles és társai ítélet, C-671/16, EU:C:2018:403, 32–34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; ugyanazon a napon hozott Thybaut és társai ítélet, C-160/17, EU:C:2018:401, 38–40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 Végezetül rá kell mutatni, hogy a KKT-k kijelölésére irányuló folyamat az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkében említett három szakaszban zajlik. Először is, e 4. cikk (1) bekezdése értelmében minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy a természetes élőhelytípusok, illetve az őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken, ezt a jegyzéket pedig megküldik a Bizottságnak. Másodszor, az említett 4. cikk (2) bekezdésének megfelelően a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a KJT-k jegyzékének tervezetét. E jegyzéktervezet alapján a Bizottság jóváhagyja a kiválasztott területek jegyzékét. Harmadszor – ugyanezen 4. cikk (4) bekezdése alapján – egy KJT jóváhagyása után az érintett tagállam a lehető leghamarabb, de legkésőbb hat éven

belül, KTT-vé nyilvánítja az érintett területet, és meghatározza annak különös fontosságát annak alapján, hogy az egyes természeti területek mennyire fontos szerepet töltenek be a természetes élőhelytípusok, illetve a fajok kedvező védettségi állapotának biztosításával történő fenntartása, illetve helyreállítása, valamint a Natura 2000 hálózat egységessége szempontjából.

- 38 E fenti megfontolások tükrében kell az előterjesztett kérdéseket megválaszolni.
- 39 Mindenekelőtt el kell utasítani azokat az érveléseket, amelyek szerint az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontjában és az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondatában foglalt rendelkezések az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló helyzetben minden esetben kizárnák a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatára irányuló kötelezettséget.
- 40 E tekintetben egyfelől a Région de Bruxelles-Capitale és Írország írásbeli észrevételeiben úgy véli, hogy amennyiben a 2016. április 14-i rendelet megőrzéssel kapcsolatos célkitűzéseket határoz meg, csakis jótékony hatásai lehetnek, következésképpen pedig hatásait illetően nincs szükség környezeti vizsgálatra.
- 41 Emlékeztetni kell azonban arra, hogy a 85/337 irányelvet illetően a Bíróság már megállapította, hogy az a körülmény, hogy a projektek feltehetően jótékony hatással lesznek a környezetre, nem releváns annak megítélése szempontjából, hogy szükséges-e azokat a környezeti hatásaik vizsgálatának alávetni (2008. július 25-i *Ecologistas en Acción-CODA* ítélet, C-142/07, EU:C:2008:445, 41. pont).
- 42 Másfelől – a Région Bruxelles-Capitale kormánya, a cseh kormány és a Bizottság álláspontja szerint – a környezetre gyakorolt hatásoknak az SKV-irányelv alapján elvégzett stratégiai vizsgálata a Natura 2000 területeket illetően azon tervek és projektek vizsgálatára korlátozódik, amelyeken egyúttal a területre gyakorolt hatásoknak az élőhelyvédelmi irányelv szerinti vizsgálatát is el kell végezni, amint az az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontjából és az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti területkezeléssel kapcsolatos intézkedésekre alkalmazandó kivételtől következik. Ezen elemzés szerint az e területek kezelését célzó intézkedések esetében soha nem lenne szükség környezeti vizsgálatra.
- 43 A jelen ügyben a Région de Bruxelles-Capitale kormánya úgy határozott, hogy a 2016. április 14-i rendelet esetében nem végzi el sem a területre gyakorolt hatásoknak az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében előírt vizsgálatát, sem az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontján alapuló környezeti vizsgálatot.
- 44 Az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő, az élőhelyvédelmi irányelv 6. és 7. cikkére történő visszautalást illetően emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (5) bekezdése értelmében az ezen irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt védelmi intézkedéseket attól fogva kell alkalmazni, hogy egy terület – az említett irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésével összhangban – szerepel a KJTT-ként kiválasztott területeknek a Bizottság által megállapított jegyzékében (2016. január 14-i *Grüne Liga Sachsen és társai* ítélet, C-399/14, EU:C:2016:10, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás felperesének tulajdonában álló földterület esetében ez volt a helyzet.
- 46 Ebből következik, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését alkalmazni kell az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló ügyekben.
- 47 E rendelkezés értelmében figyelembe véve az adott természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy projekt hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy projekt részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra.

- 48 A Bíróság e tekintetben már megállapította, hogy a védett terület kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó vagy nem nélkülözhetetlen terv vagy projekt létezése alapvetően a szóban forgó beavatkozás jellegétől függ (lásd ebben az értelemben: 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet [„Białowieża-erdő”] (C-441/17, EU:C:2018:255, 125. pont).
- 49 Márpedig az az aktus, amellyel egy tagállam az élőhelyvédelmi irányelvnek megfelelően egy területet különleges természetmegőrzési területként jelöl ki – jellegénél fogva – közvetlenül kapcsolódik vagy nélkülözhetetlen a terület kezeléséhez. Az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése ugyanis a területek kijelölését az irányelv végrehajtása céljából követeli meg.
- 50 Ennélfogva a 2016. április 14-i rendelethez hasonló aktus mentesülhet az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „megfelelő vizsgálat”, következésképpen pedig az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett „környezeti vizsgálat” alól. Egyebekben, az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy megfelelő vizsgálatra e rendelkezés értelmében „az adott természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzések[re]” hivatkozással kerül sor. Márpedig a célkitűzéseket meghatározó aktust – értelemszerűen – nem lehet ugyanezen célkitűzések alapján értékelni.
- 51 Ezek megállapítását követően, az a körülmény, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló aktust nem kell kötelezően egy, az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében és az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő rendelkezések együttes olvasatán alapuló környezeti vizsgálatnak megelőznie, nem jelenti azt, hogy az mentesül az ebben a tárgykörben előírt bármely kötelezettségtől, mivel nem kizárt, hogy az az ezen utóbbi irányelv értelmében vett tervet vagy programot eredményező szabályokat írhat elő, amelyek tekintetében kötelező lehet a környezeti hatások vizsgálata.
- 52 E tekintetben – amint arra a főtanácsnok indítványának 64. és 65. pontjában rámutatott – az a körülmény, hogy az élőhelyvédelmi irányelvvel összefüggésben az uniós jogalkotó nem tartotta szükségesnek a környezeti vizsgálatra és a Natura 2000 területek kezelését illetően a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezések elfogadását, nem jelenti azt, hogy ki akarta volna zárni e területek kezelését a környezeti vizsgálattal kapcsolatos, később elfogadott általános szabályok elfogadása során. A környezetre gyakorolt esetleges hatások vizsgálatát és a nyilvánosság részvételét illetően ugyanis a más környezetvédelmi eszközök alapján elvégzett vizsgálatok párhuzamosan léteznek az élőhelyvédelmi irányelv szabályaival és azokat célszerűen egészítik ki.
- 53 Elsősorban, ami az alapeljárásban szóban forgó rendeletnek az SKV-irányelv értelmében vett tervhez vagy programhoz való hasonlóságát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az SKV-irányelv 2. cikkének a) pontjából következik, hogy azok minősülnek terveknek vagy programoknak, amelyek két kumulatív feltételnek megfelelnek, azaz egyrésztől amelyeket valamely nemzeti, regionális vagy helyi szintű hatóságnak kell kidolgoznia, illetve elfogadnia, illetve amelyeket valamely hatóság dolgoz ki parlamenti vagy kormány általi jogalkotási eljárás útján történő elfogadásra, másrésztől pedig amelyeket törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések írnak elő.
- 54 A Bíróság ezt a rendelkezést akként értelmezte, hogy ezt a rendelkezést akként értelmezte, hogy az SKV-irányelv értelmében és alkalmazásában „előírtnak” kell tekinteni, és ebből következően az irányelvben előírt feltételek mellett környezeti hatásvizsgálatnak kell alávetni azokat a terveket és programokat, amelyek elfogadását olyan nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezések rendezik, amelyek meghatározzák az elfogadásukra hatáskörrel rendelkező hatóságokat, valamint kidolgozási eljárásukat (2012. március 22-i Inter-Environnement Bruxelles és társai ítélet, C-567/10, EU:C:2012:159, 31. pont; 2018. június 7-i Thybaut és társai ítélet, C-160/17, EU:C:2018:401, 43. pont).
- 55 A jelen ügyben a 2016. április 14-i rendeletet regionális hatóság, azaz a Région Bruxelles-Capitale kormánya dolgozta ki és fogadta el, ezt a rendeletet pedig a 2012. március 1-jei rendelet 44. cikke követeli meg.

- 56 Másodsorban azt illetően, hogy egy tervet vagy programot környezeti vizsgálatnak kell-e megelőznie, emlékeztetni kell arra, hogy az SKV-irányelv 2. cikkének a) pontjában szereplő követelményeknek megfelelő tervek és programok akkor képezhetik környezeti vizsgálat tárgyát, ha azok az SKV-irányelv 3. cikkében említett kategóriák egyikének minősülnek. Az SKV-irányelv 3. cikkének (1) bekezdése ugyanis előírja, hogy környezeti vizsgálatot kell végezni azokkal a (2)–(4) bekezdésben említett tervekkel és programokkal kapcsolatban, amelyeknek valószínűleg jelentős környezeti hatásuk lesz.
- 57 Az SKV-irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében környezeti vizsgálatot végeznek valamennyi olyan tervvel és programmal kapcsolatban, amelyek a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, energetika, ipar, közlekedés, hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, távközlés, idegenforgalom, területrendezés, illetve földhasználat terén készülnek, és amelyek meghatározzák a 2011/92 irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek jövőbeli engedélyének kereteit.
- 58 E tekintetben a Région de Bruxelles-Capitale, a cseh kormány, valamint a Bizottság kétségeit fejezte ki azt illetően, hogy tartozhat-e ezen területek valamelyikére az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló rendelet, amelyben egy tagállam – az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének megfelelően – KTT-t jelöl ki, valamint megőrzéssel kapcsolatos célkitűzéseket és bizonyos megelőző intézkedéseket határoz meg.
- 59 Amint arra a főtanácsnok indítványának 44. pontjában rámutatott, amennyiben az SKV-irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében a tagállamok határozzák meg, hogy a (2) bekezdésben említetteken kívül azoknak a terveknek vagy programoknak, amelyek meghatározzák a projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit, valószínűleg jelentős környezeti hatásuk van-e, meg kell határozni, hogy alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló aktus ilyen keretet rögzít-e.
- 60 Amint arra ugyanis a főtanácsnok indítványának 69. pontjában rámutatott, a környezeti vizsgálat elvégzésére irányuló, az SKV-irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében előírt kötelezettség – az ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt vizsgálati kötelezettséghez hasonlóan – attól függ, hogy a szóban forgó terv vagy program meghatározza-e a projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit.
- 61 A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a „tervek és programok” fogalma valamennyi olyan aktusra vonatkozik, amely – ellenőrzési szabályok és eljárások meghatározásával – kritériumok és módozatok jelentős összességét állapítja meg egy vagy több olyan projekt engedélyezése és megvalósítása tekintetében, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre (2016. október 27-i D'Oultremont és társai ítélet, C-290/15, EU:C:2016:816, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. május 8-i „Verdi Ambiente e Società (VAS) – Aps Onlus” és társai ítélet, C-305/18, EU:C:2019:384, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a 2016. április 14-i rendelet Natura 2000 övezetet jelöl ki, és hogy – az ott meghatározott, megőrzéssel és védelemmel kapcsolatos célkitűzések elérése érdekében – megelőző intézkedéseket, valamint általános és különös tilalmakat ír elő. Mindehhez döntéseket jelenít meg, valamint a környezetvédelemre irányuló intézkedések – többek között a majdan elfogadandó kezelési tervek – hierarchiájába illeszkedik.
- 63 A kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban rámutat, hogy egy terület kijelölése – mind eljárási szempontból, mind pedig döntési kritériumként – joghatásokkal jár a tervek elfogadására és az e területet érintő engedély iránti kérelmek vizsgálatára. Ily módon e bíróság szerint egy ilyen kijelölés hozzájárul a főszabály szerint megengedett, ösztönzött vagy tiltott intézkedések keretének meghatározásához, ekként pedig nem különül el a „terv és program” fogalmától.
- 64 A 2018. június 7-i Inter-Environnement Bruxelles és társai ítéletből (C-671/16, EU:C:2018:403, 55. pont), valamint a Thybaut és társai ítéletből (C-160/17, EU:C:2018:401, 55. pont) kitűnik, hogy a „kritériumok és módozatok jelentős összessége” fogalmának minőségi értéket kell tulajdonítani.

- 65 Noha – amint arra a főtanácsnok az indítványának 91. pontjában rámutatott – a 2016. április 14-i rendelet, és különösen a 15. cikk tartalmaz bizonyos számú tilalmat. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ezek a tilalmak csak a nem engedélyköteles projektekre vonatkoznak-e.
- 66 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jutna, hogy ez a helyzet, a 2016. április 14-ihez hasonló rendelet normatív jellemzői és sajátosságai nem határozzák meg más projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit.
- 67 Ily módon ezek az aktusok – amennyiben esetükben nem teljesülnek a jelen ítélet 61–64. pontjában felidézett feltételek – nem minősülnek olyan tervnek vagy programnak, amelynek a hatásait illetően az SKV-irányelv 3. cikkének (2) bekezdése és 3. cikkének (4) bekezdése szerinti környezeti vizsgálat tárgyát kell képeznie.
- 68 Ez a megfontolás nem ellentétes a 2010. június 17-i *Terre wallonne és Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 és C-110/09, EU:C:2010:355) ítéletből eredő következtetésekkel, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a nitrátirányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében elfogadott cselekvési program főszabály szerint olyan tervnek vagy programnak minősül, amely esetében az SKV-irányelv 3. cikke alapján szükség van a környezeti hatások vizsgálatára.
- 69 Az említett ítélet kihirdetését megelőző körülmények között ugyanis az átfogó elemzésből egyrészt az következett, hogy a szóban forgó cselekvési programok egyedi jellege abban állt, hogy konkrét és tagolt tervezés jellegével bíró átfogó és koherens megközelítést nyújtanak. Másrészről pedig – az említett cselekvési programok tartalmát illetően – többek között a nitrátirányelv 5. cikkéből kitűnik, hogy az említett programok konkrét és kötelező intézkedéseket tartalmaztak (lásd ebben az értelemben: 2010. június 17-i *Terre wallonne és Inter-Environnement Wallonie* ítélet, C-105/09 és C-110/09, EU:C:2010:355, 47. és 48. pont).
- 70 Egyebekben hangsúlyozni kell – amint arra a főtanácsnok az indítványának 76. és 77. pontjában rámutatott –, hogy egy, a 2016. április 14-i rendelethez hasonló aktus általánosságban az azt megelőző intézkedések hierarchiájába illeszkedik, ily módon nem kizárt, hogy valamely terv vagy program módosítását képezi, és hogy azt ez alapján is kötelező jelleggel környezeti vizsgálatnak kell megelőznie.
- 71 A Bíróság e tekintetben több alkalommal megállapította, hogy a „tervek és programok” fogalma nemcsak kidolgozásukat, de módosításukat is magában foglalja, amely fogalom célja ily módon annak biztosítása, hogy környezeti vizsgálat tárgyát képezzék azok az előírások, amelyek valószínűleg jelentős hatással lesznek a környezetre (2019. május 8-i *„Verdi Ambiente e Società (VAS) – Aps Onlus”* és társai ítélet, C-305/18, EU:C:2019:384, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 72 El kell ugyanakkor kerülni, hogy ugyanazt a tervet több, az ezen irányelv valamennyi követelményére kiterjedő környezeti vizsgálatnak vessék alá (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 10-i *Dimos Kropias Attikis* ítélet, C-473/14, EU:C:2015:582, 55. pont).
- 73 E célból – továbbá feltéve, hogy elvégezték a „tervek és programok” hatásainak előzetes vizsgálatát – nem tartozik a „tervek és programok” fogalmába az olyan aktusok hierarchiájába tartozó aktus, amelyeknek a környezetre gyakorolt hatásait vizsgálták, és amelyek esetében észszerűen lehet úgy tekinteni, hogy az ezen irányelv által védett érdekeket megfelelően figyelembe vették (lásd ebben az értelemben: 2012. március 22-i *Inter-Environnement Bruxelles és társai* ítélet, C-567/10, EU:C:2012:159, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 74 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az SKV-irányelv 3. cikkének (2) és (4) bekezdését akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatokra is figyelemmel – az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló olyan

rendelet, amelyben egy tagállam KTT-t jelöl ki, valamint megőrzéssel kapcsolatos célkitűzéseket és bizonyos megelőző intézkedéseket határoz meg, nem tartozik azon „tervek és programok” körébe, amelyek esetében kötelező a környezeti hatások vizsgálata.

A költségekről

- ⁷⁵ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (2) és (4) bekezdését akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatokra is figyelemmel – az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló olyan rendelet, amelyben egy tagállam különleges természetmegőrzési területet (KTT) jelöl ki, valamint megőrzéssel kapcsolatos célkitűzéseket és bizonyos megelőző intézkedéseket határoz meg, nem tartozik azon „tervek és programok” körébe, amelyek esetében kötelező a környezeti hatások vizsgálata.

Aláírások